

DNR: 5.1.1-2017-0358
DATUM: 2017-04-05
ERT DATUM: 2017-03-15
ER REFERENS: FI2017/01270/S1

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Utvidgat växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för aktiebolag och handelsbolag

Rikskrevisionen har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian Utvidgat växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för aktiebolag och handelsbolag. Yttrandet tar sin utgångspunkt i Rikskrevisionens granskningar som har bedömts vara relevanta för promemorians förslag. Rikskrevisionen lämnar även synpunkter på promemorian som beslutsunderlag.

Sammanfattning

Rikskrevisionen tar inte ställning till promemorians förslag i sak. I yttrandet påpekas vissa brister som bör åtgärdas i den fortsatta beredningen. Det framgår inte vilket mål ett utvidgat växa-stöd ska bidra till att uppfylla. Det framgår inte heller varför det skulle vara motiverat att frångå den princip om generella skatteregler som följer av de skattepolitiska riktlinjerna. Konsekvensbeskrivningen är ofullständig, vilket gör det svårt att följa beräkningarna av de offentligfinansiella effekterna och att bedöma vilka sysselsättningseffekter som kan förväntas.

Antalet verksamhetsformer utvidgas

Det framgår inte av promemorian vilket mål ett utvidgat växa-stöd ska bidra till att uppfylla, annat än att stödet ska minska kostnaderna för enmansföretag att anställa en första person. Rikskrevisionen saknar ett resonemang om varför det är angeläget att minska dessa kostnader och vad man vill uppnå med stödet. Denna brist försvårar en framtida utvärdering av stödets måluppfyllelse.

När regeringen föreslog ett växa-stöd för enskilda näringsidkare som anställer en första person angavs flera skäl för att begränsa stödet till enskilda näringsidkare.¹ Det framgår inte av föreliggande promemoria om de skäl som angavs för att begränsa stödet till enskilda näringsidkare inte längre är giltiga. Det framgår inte heller varför antalet verksamhetsformer bör utvidgas.

Sänkta arbetsgivaravgifter när aktiebolag eller handelsbolag anställer

I promemorian anges att avsikten med den föreslagna nedsättningen är att åstadkomma en lindring av de förhållanden i samband med nyanställning som enmansföretag kan uppleva som negativa. Exempel på initiala kostnader är enligt promemorian nya administrativa rutiner och utbildning av den anställde. Om de regeländringar som föreslås i promemorian genomförs kommer de administrativa rutinerna att bli mer omfattande än med nuvarande regler. Riksrevisionen har nyligen granskat Skatteverkets och regeringens arbete med att hantera den komplexitet i skattesystemet som rör företag.² Utifrån granskningens iakttagelser och slutsatser rekommenderade Riksrevisionen regeringen att intensifiera arbetet med att förenkla skattereglerna för företag. Promemorians förslag bidrar inte till sådana förenklingar, utan i stället till ökad komplexitet. Samtidigt måste den ökade komplexiteten (och övriga kostnader) vägas mot stödets förväntade nytta. Riksrevisionen anser att promemorian inte redovisar ett underlag där nyttan av ett utvidgat växa-stöd tydligt framgår. Det är av det skälet svårt att bedöma om utvidgningen kan motiveras.

Enligt de skattepolitiska riktlinjerna, som är beslutade av riksdagen, är en viktig princip för skattepolitiken att skattereglerna ska vara generella, med breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägda gentemot målen för den ekonomiska politiken. Avsteg från denna princip kan enligt riktlinjerna i vissa fall motiveras av explicita krav på styrning eller av samhällsekonomiska effektivitetsskäl. Promemorians förslag innebär att det görs avsteg från principen om generella skatteregler. Riksrevisionen anser att promemorian inte redovisar vare sig explicita krav på styrning eller samhällsekonomiska effektivitetsskäl som motiverar ett sådant avsteg.

¹ Prop. 2016/17:1, s. 215.

² Att hantera ett komplicerat skattesystem – Arbetet med att förenkla för företagen. RiR 2016:20, s. 8.

Offentligfinansiella effekter

För att kunna göra en rimlighetsbedömning av beräkningarna av den offentligfinansiella effekten hade det varit bra att veta hur många företag som bedöms få del av nedsättningen. Det är inte tydligt på vilket sätt den beräknade offentligfinansiella effekten är relaterad till de uppgifter som redovisas i avsnittet Effekter för företag. Där framgår bl.a. att ca 40 000 företag skulle ha erhållit nedsättning 2014 om den funnits vid det tillfället. Det framgår inte om denna uppgift ligger till grund för beräkningarna.

Effekter på sysselsättningen

Promemorian redovisar ingen siffersatt bedömning av förslagets sysselsättningseffekter. Däremot görs bedömningen av sysselsättningseffekten i relation till den offentligfinansiella effekten är större än vid generella nedsättningar. Riksrevisionen har tidigare granskat effekterna av bl.a. 1997 års generella nedsättning av socialavgifterna. Den slutsats som drogs var att det inte är sannolikt att 1997 års nedsättning lett till några sysselsättningseffekter.³ Mot den bakgrunden bidrar promemorians bedömning att sysselsättningseffekten i relation till den offentligfinansiella effekten är större än vid generella nedsättningar med ganska lite information om förslagets sysselsättningseffekter.

I promemorian förs det fram att det kan uppstå en viss permanent sysselsättningseffekt av det utvidgade växa-stödet. Detta sker enligt promemorian i den mån den som får anställning till följd av förslaget har en svag anknytning till arbetsmarknaden initialt och att anställningen för denna person leder till en starkare anknytning och således till ökad chans till fortsatt sysselsättning. Arbetsgivare som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden har i många fall rätt till anställningsstöd, t.ex. stöd för nystartsjobb. Det framgår av promemorian att för företag vars första anställda är en person som uppfyller villkoren för nystartsjobb kan växa-stödet minska den totala subventionen eftersom stödet för nystartsjobb baseras på faktiskt betalda arbetsgivaravgifter m.m. För dessa företag kan det i sådana fall vara mer fördelaktigt att inte ta del av växa-stödet. Mot denna bakgrund har Riksrevisionen svårt att se på vilket sätt växa-stödet har förutsättningar att leda till ökad sysselsättning för personer som uppfyller villkoren för nystartsjobb. Det framgår inte av promemorian i vilken utsträckning växa-stödet kan kombineras med andra anställningsstöd. Således är det svårt att bedöma vilka sysselsättningseffekter det utökade växa-stödet kan förväntas få för personer som har en svag anknytning till arbetsmarknaden.

³ Sänkta socialavgifter – för vem och till vilket pris? RiR 2008:16, s.71.

Riksrevisor Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektör Anna Brink har varit föredragande. Enhetschef Erik Höglin har medverkat i den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Anna Brink